

ประวีร์ ธรรมรักษ์ 2554: การศึกษาเสียงสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเชิงสัตตศาสตร์
และสัตตวิทยา ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) สาขาภาษาศาสตร์
ประยุกต์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์อภิรักษ์ ธรรมทวีธิกุล, Ph.D. 163 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทำนองสวดในพระพุทธศาสนาในมุมมอง
สัตตศาสตร์และสัตตวิทยา ด้วยกลศาสตร์และทฤษฎีสัตตวิทยาโครงสร้างการเน้นพยางค์ โดยศึกษา
บทสวดชั้นปริตรใน 2 ทำนอง ทำนองละ 1 วัด ทำนองสังโยค จากคณะสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราช
รังสฤษฎ์และทำนองมคธ จากคณะสงฆ์วัดบวรนิเวศวิหาร

ผลการศึกษาทางกลศาสตร์พบว่า การสวดทั้งสองทำนอง มีการควบคุมระดับเสียงสูง
ต่ำให้คงที่เป็นเสียงระดับเดียวกันโดยตลอด มีการควบคุมระดับความดังให้คงที่เป็นระดับเดียวกัน
อย่างสม่ำเสมอโดยตลอด และมีการใช้ความยาวนานของเสียงเพื่อระบุการเน้นพยางค์และควบคุม
จังหวะ โดยมีความยาวนานในระดับวรรคแต่ละวรรคค่อนข้างจะคงที่เท่าๆกันโดยตลอด ผลการ
วิเคราะห์โครงสร้างการเน้นพยางค์ทางสัตตวิทยาพบว่า มีความแตกต่างของสองทำนองในระดับ
วรรค โดยทำนองสังโยคมีจุดเด่นที่การเน้นพยางค์ตามน้ำหนักพยางค์ กล่าวคือพยางค์หนัก (ครุ)
เป็นพยางค์เน้น ส่วนพยางค์เบา (ลหุ) เป็นพยางค์ไม่เน้น ขณะที่ทำนองมคธมีจุดเด่นที่การเน้นพยางค์
โดยตำแหน่งบริเวณต้นและท้ายวรรค

อนึ่ง ในบทสวดยังพบการใช้คำซ้ำ คำสัมผัส และวลีที่มีโครงสร้างพยางค์เหมือนหรือ
คล้ายกัน ซึ่งสามารถนำมาจัดจังหวะได้

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสวดมนต์ได้